

ΣΟΥΡΗΣ

Τὸ Οὐδεὶς ἐκ τῶν ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὅσοι
κατὰ τῆς συστάσεως αὐτῆς εἰς βασιλείον, ἀπεπειράθησαν
καὶ τῆς ἀρωγῆς τῆς Μούσης νὰ ἐκδηλώσωσι τὰ ἴδια ἐκ-
ραδῶν καὶ τῆς πατρίδος των ἡθῆ καὶ αἰσθήματα, ἐγνώσθη
καὶ ἀνεγνώσθη ὡς ὁ ποιητὴς τοῦ *Δὸν Ζουὰρ* καὶ τοῦ
ἐνδρωμῆτος, οὗτινος τὸ ἔργον τετράτομον μέχρι τοῦδε ὑπόκει-
ται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ κοινοῦ, καὶ οἱ στίχοι ἐξακολουθοῦ-
ν, ἀνὰ πᾶν Σάββατον ἐκρέοντες δροσεροί, διαυγεῖς καὶ
ἐντυπώσιμοι, ὡς ἀπὸ κρυφίας τινὸς ποιητικῆς πηγῆς, τῆς
ἐλπίδος τὸ βέθρον ἀνεκάλυψεν ἐν τινι τῶν δειράδων τοῦ
λαρνασσοῦ καὶ μόνος κατέχει τὸ μυστήριον. Εἰδικώτερον
ἔτι, οὐδεὶς ἐκ τῶν ποιητῶν ὅσοι ζῶσι καὶ ψάλλουσιν ἐν
Ἀθήναις, οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀξιούντων ὅτι τὰς ἐμπνεύσεις
δέχονται κατ' εὐθείαν ἀπὸ τοῦ ἀττικοῦ οὐρανοῦ, ἢ ὅτι
καταπέμπουσι τοὺς στίχους των ἐπὶ τοῦ ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ
ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν Παρθενῶνων, οὐδεὶς ἐκ τῶν ὀνειροπό-
νῃ αἰθεροβαμόνων ποιητῶν τῆς αὐστηρᾶς ἀρμονίας,
καὶ ἀπηχούντων τὰ πάθη τῶν ἐρώτων ἢ τὰ κλέη τῶν πο-
λων, ἡγαπήθη, ἐζητήθη, ἐφημίσθη καὶ ἐθεραπεύθη ὡς
Πανὸς Σουρῆς, οὗτινος ἡ ἀπτερος Μοῦσα οὐ μόνον οὐδέποτε
ἐννῆθεν εἰς ἄλλας σφαίρας, ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε ἐξῆλθε
τῶν σεπτῶν ὁρέων τῆς ἐλληνικῆς πρωτευούσης.

Ἄς ἔλθῃ νὰ τοῦ ποῦ ἐγὼ ποῖα εἶνε ἡ Ἀθήνα,
ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἔφαλε θαρρῶς εἰς ἄλλη σφαῖρα,
καὶ ἐγὼ δὲν τὸ ἐκούνησα στιγμή ἀπὸ τοῦ πέρας.

Λέγει αὐτὸς ὁ ποιητὴς, ἀποκρινόμενος εἰς φοιτᾶζοντα δι-
θύραμβον τοῦ κ. Παράσχου περὶ τῶν νεωτέρων Ἀθηναίων.

Ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτῆς ἐπιτυχία ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἡ
ποίησις ἀποβάλλει ὁσημέραι τὸν ἀρχικὸν αὐτῆς προσωρι-
σμόν, καθισταμένη ιδιότροπος ἐρημίτις, ἀπεκδυομένη τῆς
εὐνοίας τοῦ πλήθους, καὶ φθειγγομένη γλῶσσαν καταλη-
πτὴν εἰς τὰς ἀριστοκρατικὰς διανοίας μόνον, ἡ τοιαύτη
ἐπιτυχία ἐν χώρᾳ, καθ' ἣν οἱ γράφοντες στίχους ὀλίγον
ἀκούονται καὶ ἐλάχιστα ἀμείβονται, εἶνε περίεργος ἀλλὰ
καὶ εὐεξήγητος. Οὐδεὶς ποιητὴς ἐφρόντισε νὰ γελοιογρα-
φήσῃ σαφέστερον, εὐκρινέστερον καὶ εἰλικρινέστερον τὸν
χαρακτήρα καὶ τὰς τάσεις τῆς περὶ αὐτὴν κοινωνίας, ὡς
ὁ Σουρῆς· οὐδεὶς ἐφρόντισε νὰ μὴ ἀρθῇ οὐδὲ κατὰ κερατίαν
ὑπεράνω τοῦ κοινοῦ καταληπτοῦ· οὐδεὶς, ὡς αὐτός, ἐμερί-
μνησε περὶ τῆς λύσεως τοῦ δυσχερεστάτου προβλήματος
τίνι τρόπῳ σατυρίζων νὰ καθίσταται ἐπαφρόδιτος. Κατέ-
στησε τοὺς ρυθμοὺς ἐλαφροτάτους, κηλοῦντας τὰ ὦτα
ὡς ἡχοὶ ἀνεμμένου τινὸς ἀσματος γαλλικῆς ὀφειδωχιά-
δος, ὥστε ἡ ἀνάγνωσις τῶν στίχων νὰ τελεῖται ἀκοπωτά-
τη καὶ ἡδυτάτη, ἢ δ' ἐξ αὐτῶν ἐντύπωσις νὰ μὴ περισπᾷ-
ται ὑπὸ σοφῶν περιπλοκῶν ἢ περιτέχνων προσωδίων κα-
νόνων. Διὰ τοῦτο ἀνηλεῶς διέγραψε τὴν συνίησιν, καὶ
περὶ τὴν χρῆσιν καὶ ποικιλίαν τῶν μέτρων ἐφάνη ἐγκρα-
τέστατος. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο, παρὰ τὴν καταπληκτι-
κὴν εὐροίαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀμείωτον μελωδίαν καὶ τὴν
ἐλλειψιν πάσης χασμωδίας καὶ ἐκλύσεως, οἱ στίχοι τοῦ ἀ-
ποβάλλουσιν ἐνίοτε μονότονοι καὶ ἀκαμπτοί.

Μετ' ἐχειρίσθη γλῶσσαν, ἥτις δανειζομένη τοὺς τύπους καὶ
τὰς λέξεις ἀδιαφόρως καὶ κατὰ τὴν ἀνάγκην ἐκ τε τῆς κα-
θαρευούσης καὶ τῆς δημώδους, εἶνε, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν,
ἡ κατ' ἐξοχὴν ὡμιλημένη καὶ ἐννοουμένη γλῶσσα παρὰ
τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ἐφρόντισε νὰ θεραπεύσῃ ἐν τῇ ποι-
ήσει αὐτοῦ καὶ τῶν πολλῶν τὰ παχέα ὀρμέμφυτα καὶ τῶν
ὀλίγων τὰς λεπτὰς ἀξιώσεις καὶ νὰ καταστή ὁ λατρευτὸς
ποιητὴς τῆς ἀριστοκρατικωτέρας αἰθούσης καὶ τοῦ δημο-
κρατικωτέρου καπηλείου. «Ἡ σατυρικὴποίησις, λέγει ξέ-
νος τις κριτικὸς, εἶνε τὸ οὐσιωδῶς ρητορικὸν εἶδος ἐν τῇ
ποιήσει, παρουσιαζομένη συνήθως ὑπὸ μορφὴν λόγου, δημ-
ηγορίας, κατηγορητηρίου ἐναντίον τοῦ δαίμονος ἢ δαίμονος ἀν-
τιπάλου. Διὰ τοῦτο τὸ ἐν λόγῳ εἶδος ἀπέδωκεν ἐξόχους
καρπούς παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, τῶν ὁποίων ἡ ἀγωγή ἦτο
κατ' ἐξοχὴν δικανικὴ, προσωρισμένη διὰ τὰ δικαστήρια
καὶ τὸν Φόρον.» Ἀλλ' ὁ Σουρῆς εἶνε τῶν σατυρικῶν ὁ ἐ-
λάχιστος, ἂν μὴ οὐδ' ὅλως, ρητορικὸς. Οὐδεὶς ἀπόπειρα,
οὐδ' ἔχνος ἐν τοῖς στίχοις τοῦ διδασκαλίας. Χλευάζων, δικ-
σῶν, ἀρετὰς ὁμοῦ καὶ ἐλαττώματα ὁ ποιητὴς οὐδέποτε
ἀποχωρίζει ἑαυτὸν τῶν χλευαζομένων καὶ διασυρομένων,
ὥστε ἀπὸ εὐαγγελικοῦ τινος βήματος τονίζων κατηγορη-
τήριον· ἀλλὰ πάντοτε παρίσταται καὶ ἀπὸ τῆς ἑδρας τοῦ
κατηγορουμένου ἐξομολογούμενος ἐν θαυμαστῇ ἀφελείᾳ τὸ
ἔγκλημα ἑαυτοῦ καὶ τῶν συνενόχων τοῦ ἀνεκτίμην στοι-
χείον συμπαθείας. Εἶνε πολλάκις πικρὰ ἡ σάτυρα τοῦ Σουρῆ,
ἀλλ' ἔχει τὴν πικρίαν οὐχὶ τῆς χολῆς, ἀλλὰ τὴν εὐάρεστον
πικρίαν ἀρωματώδους καφέ τῆς Μόκκας, ἐξ ἐκείνου τὸν ὁ-
ποῖον τόσον ἀγαπᾷ νὰ πίνῃ ὁ ποιητὴς. Πάντα ταῦτα πῶς
θέλετε νὰ μὴ συντείνωσιν εἰς τὴν δημοτικότητα αὐτοῦ;

Ἀλλ' ὑπὲρ πάντα φρονοῦμεν ὅτι τὸ μυστήριον τῆς παρὰ
τῷ κοινῷ ἐπιτυχίας αὐτοῦ ἐξαρτᾶται πρῶτον ἐκ τῆς ἀλη-
θείας τῶν ποιητικῶν αὐτοῦ παραστάσεων καὶ δεύτερον ἐκ
τῆς εἰλικρινείας μεθ' ἧς τὰς παραστάσεις ταύτας ἐκδη-
λοῖ. Ὁ Σουρῆς δὲν εἶνε ἀπλοῦς ἀντιγραφεὺς τῶν εἰκό-